

Martina Nakić, dipl. oec.

PRIKAZ KNJIGE

Naslov: **MONETARNA POLITIKA**

Autori: **prof. dr. sc. Ivan Lovrinović, prof. dr. sc. Marijana Ivanov**

Izdavač: **RRIF Plus**

Mjesto i godina izdanja: **Zagreb, 2009.**

Broj stranica: **527**

ISBN: **978-953-272-029-7**

U trenutku kad je svijet zahvatila globalna recesija potaknuta krizom hipotekarnih kredita u Sjedinjenim Američkim Državama 2007. godine, monetarna politika se ponovno našla u središtu pozornosti. Središnje banke diljem svijeta suočile su se s novim izazovima. Od njih se očekivalo rješenje, odnosno izlaz iz novonastale situacije korištenjem postojećih, ali i nekih novih, neuobičajenih, nekonvencionalnih instrumenata kako bi se tržišta ponovno uravnotežila, te se vratilo povjerenje u financijski sustav.

U takvom okruženju krajem 2009. godine izdana je knjiga „Monetarna politika” autora prof. dr. sc. Ivana Lovrinovića i prof. dr. sc. Marijane Ivanov. Autori su redoviti profesori na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, te već godinama predaju kolegij „Monetarna politika”. Objavili su niz znanstvenih radova iz područja monetarne politike u zemlji i inozemstvu.

Knjiga sadrži 527 stranica, te je podijeljena u 9 poglavlja.

U prvom poglavlju „*Novac i novčani sustavi kroz povijest*” autori, odgovarajući na pitanja o kojima laici rijetko razmišljaju: Odakle dolazi novac?, Tko ga stvara?, Otkud mu vrijednost?, i sl., čitateljima pokušavaju otkriti misterij novca. Slijedi kronološki prikaz razvoja novca i novčanih sustava počevši od robne razmjene, preko sustava metalizma pa sve do suvremenog sustava papirnate valute, koji počiva isključivo na povjerenju.

U drugom poglavlju naslova „*Monetarne institucije u financijskom sustavu*” autori se bave monetarnim institucijama i njihovom ulogom u financijskom sustavu. Posebnu pozornost posvećuju razlikovanju nemonetarnih financijskih institucija od monetarnih – središnje banke i banaka – koje jedine imaju sposobnost kreiranja i poništavanja novca. Nakon pojašnjenja osnovnih razlika između središnje banke i banaka, analizira se položaj i uloga monetarnih institucija u Republici Hrvatskoj.

Treće poglavlje nosi naslov „*Kreditni novac*”. Objašnjavaju se procesi kreiranja novca pri čemu autori naglašavaju razliku između primarne emisije novca koju provodi središnja banka i kojom nastaje gotov novac i sekundarne emisije novca, koju provode banke odobravanjem kredita, kojom nastaje depozitni novac. Količina depozitnog novca koju banke mogu kreirati ovisi o njihovom kreditnom potencijalu čije su determinante detaljno pojašnjene u nastavku poglavlja. Korištenjem primjera razgraničavaju se pojmovi mikrokreditne i kreditne multiplikacije na razini cjelokupnog bankovnog sustava.

Problemom definiranja ponude novca autori se bave u četvrtom poglavlju „*Ponuda novca*”. S obzirom na različite pojavne oblike novca, postavlja se pitanje što sve podrazumijeva ponuda novca. Koliko je teško odgovoriti na to pitanje, pokazuje i činjenica da se obuhvat pojedinih monetarnih agregata, kao mjera ponude novca, razlikuje od zemlje do zemlje. Nakon teorijskog definiranja osnovnih grupa monetarnih agregata slijedi komparativna analiza strukture i kretanja monetarnih agregata u Sjedinjenim Američkim Državama, Eurozoni i Republici Hrvatskoj. Autori zaključuju poglavlje detaljnom analizom mehanizma promjene monetarnih agregata s posebnim osvrtom na tokove kreiranja i poništavanja primarnog novca i novčane mase.

„*Instrumenti monetarne politike*” naslov je petog poglavlja knjige. Središnje banke imaju različite ciljeve poput stabilnosti cijena, visoke zaposlenosti, stabilnosti financijskih tržišta, i sl., na čije ostvarivanje mogu utjecati posredno korištenjem instrumenata monetarne politike. Kroz povijest su se iskristalizirali glavni instrumenti monetarne politike zajednički većini zemalja poput diskontne politike, politike otvorenog tržišta, te politike obveznih rezervi. Međutim, u novije vrijeme instrumenti središnjih banaka su znatno modificirani u odnosu na te tradicionalne oblike. U nastavku poglavlja sustavno su prikazani instrumenti koje koriste američki Sustav federalnih rezervi i Europska središnja banka, te naposljetku Hrvatska narodna banka.

S obzirom da promjene tržišnih kamatnjaka utječu na kretanje cijena svih oblika imovine, štednju, investicije i potrošnju svih sektora gospodarstva, u šestom poglavlju „*Kamatnjak i potražnja za novcem*” autori upoznaju čitatelje s čimbenicima koji određuju kretanje tržišnih kamatnjaka. U nastavku detaljno analiziraju vezu potražnje za novcem i kamatnjaka kroz teorijske modele – od transakcijske i dohodovne varijante klasične kvantitativne teorije novca preko Keynesa do Friedmanove reformulirane kvantitativne teorije.

U sedmom poglavlju „*Učinci monetarne politike na financijska tržišta i gospodarstvo*” autori detaljno razrađuju djelovanje monetarne politike na financijska tržišta i gospodarstvo. Analiziraju učinkovitost mjera monetarne politike na gospodarstvo kroz IS-LM model, monetarističku koncepciju, neoklasični makroekonomski model, te neokeynesijanski model. Osvrću se na različite ciljeve monetarne politike središnjih banaka, te analitički objašnjavaju monetarni transmisijski mehanizam kojim se monetarni učinci prenose na realna kretanja.

Općeprihvaćena definicija pojma inflacije ne postoji već ovisi o ekonomskoj doktrini kojoj pripadaju pojedini teoretičari. Stoga autori u osmom poglavlju „*Inflacija*” sistematiziraju i analiziraju različite definicije inflacije, identificiraju njene najvažnije uzroke, vrste, te posljedice koje inflacija može imati za gospodarstvo neke zemlje. Ističu da se inflacija nikad ne javlja u istom obliku i zbog istog uzroka, te se prvo treba odrediti njen uzrok kako bi se mogle definirati mjere i instrumenti koji će se koristiti u obuzdavanju inflacije. Slijedi pregled teorijskih pristupa uzrocima inflacije – od kvantitativne teorije novca, koja uzrokom općeg rasta cijena smatra povećanje ponude novca, preko Keynesove teorije inflacije koja, osim transakcijske, uvodi i spekulativnu potražnju za novcem do monetarističke teorije i Friedmana, koji se pita što je uzrok, a što posljedica – rast cijena ili povećanje ponude novca. Poglavlje završava upoznavanjem s konceptom „ciljane inflacije” koji primjenjuje sve više suvremenih središnjih banaka.

U prvom dijelu posljednjeg devetog poglavlja koje nosi naslov „*Međunarodni monetarni sustav*” prikazuje se razvoj Međunarodnog monetarnog fonda, njegovi ciljevi i funk-

cije, te mehanizmi kojima se koristi u unapređivanju međunarodne monetarne suradnje. Europska ekonomska i monetarna unija (EMU) druga je tema ovog poglavlja. Autori kronološki prikazuju osnutak i razvoj EMU počevši od Europske platne unije pa do uvođenja eura i osnivanja Europske središnje banke. Na samom kraju poglavlja dotiču se pitanja monetarnog suvereniteta u uvjetima globalizacije.

Knjiga „Monetarna politika”, iako je prije svega namijenjena studentima ekonomskih fakulteta, zbog svog jednostavnog pristupa izrazito složenom području ekonomske znanosti, dostupna je i razumljiva širem krugu čitatelja. Osim iznošenja teorijskog okvira monetarne politike, knjiga je obogaćena brojnim primjerima iz „života” suvremenog središnjeg bankarstva. Knjiga je sadržajem aktualna jer donosi nova iskušenja i rješenja središnjih banaka s posebnim osvrtom na borbu s globalnom recesijom, te stoga predstavlja značajan doprinos literaturi iz područja monetarnih financija.

Uvidom u vrlo opsežan popis korištene literature može se zaključiti da su autori kao izvor koristili djela najvažnijih svjetskih i domaćih znanstvenika iz ovog područja ekonomske znanosti. Poglavlja i potpoglavlja knjige sustavno su povezana i numerirana što olakšava preglednost sadržaja, posebno sa stajališta potreba studenata kojima je ponajprije i namijenjena. Svojim vizualnim identitetom knjiga spada u sam vrh postojeće svjetske literature iste tematike.

Zaključno, zbog jednostavnog i razumljivog izražaja, te aktualnosti sadržaja, knjiga je, osim polaznicima preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija, izvrsna literatura i ekonomskim analitičarima, gospodarstvenicima, stručnjacima neekonomskih profesija, te svima koji žele shvatiti srž suvremenog novčanog sustava i središnjeg bankarstva.